

ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

Factors Affecting Effectiveness of Special Education Center in Eastern Region

จิระพรรณ โพนพุท¹ ภารดี อนันต์นาวิ² ชารี มณีศรี³Jeeraphan Phonput¹ Paradee Anannawee² Chari Manisri³¹นิสิตระดับปริญญาโท คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา³รองศาสตราจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก 2) ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก 4) ศึกษาปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก และ 5) สร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกจากปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก จำนวน 132 คน เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์การถดถอย และวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน ผลการศึกษาพบว่า 1) ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง 3) ปัจจัยด้านการบริหารกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกมีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) ปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม การมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 5) ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม(X_3) ปัจจัยด้านการดำเนินงานเป็นทีม(X_4) สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก มีค่าอำนาจพยากรณ์คิดเป็นร้อยละ 84.6 โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนทั่วไป ได้ดังนี้

$$\hat{Y} = .012 + 0.213 + 0.743 \text{ และในรูปสมการคะแนนมาตรฐาน } \hat{Z} = 0.217X_3 + 0.944X_4$$

คำสำคัญ: ปัจจัยที่ส่งผล ประสิทธิภาพ ศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

Abstract

The purposes of this study were to: 1) investigate the effectiveness, 2) study the impact factor of administrative and educational resource, 3) study the relationship between the impact factor of administrative and educational resource, 4) study the impact factor of administrative and educational resource resulting to the effectiveness of the special education centers in eastern region, and 5) establish an equation to predict the effectiveness depending on the impact factor of administrative and educational resource.

The sample used in the study consisted of 132 teachers of the special education centers in the eastern region. The instruments used for the data collecting were the checklist questionnaires, which have five-level rating scale. The statistics utilized for analyzing the data were arithmetic mean, standard deviation, simple correlation, multiple regression analysis and stepwise multiple regression analysis.

The findings of this research show as follows: 1) effectiveness of special education centers in the eastern region in each item and overall was rated at a medium level, 2) impact factor of administrative and educational resource in each item and overall was rated at a medium level, 3) the relationship between the impact factor of administrative and the educational resource related to the effectiveness of the centers was found significantly at .05 level, 4) factors in team working and participation affecting the effectiveness of the centers were found significantly at .05 level, and 5) team working (X_3), participation (X_4) were the best predictors of the effectiveness of special education center in the eastern region with 84.6 percent that could be written in the form of following equation: $\hat{Y} = .012 + 0.213 X_3 + 0.743 X_4$ or in the standard equation below. $Z' = 0.217 X_3 + 0.944 X_4$

Keywords: Factors affecting, Effectiveness, Special Education Center in the eastern region

บทนำ

การจัดการศึกษาเพื่อคนพิการของประเทศไทยนั้น เอกชนได้เข้ามามีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้บริการการศึกษาเพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐบาลโดยตลอด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในส่วนที่รัฐไม่สามารถจัดได้ หรือจัดได้ไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากข้อจำกัดทางด้านทรัพยากรของรัฐ และในปัจจุบันแนวคิดประสิทธิผลขององค์กรจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการดำเนินงานขององค์กรทุกประเภท เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิผลในผลผลิต บริการ และผู้รับบริการในทุกกลุ่มและทุกประเภทขององค์กร ด้วยเหตุนี้ผู้บริหารในฐานะผู้นำจะต้องคำนึงถึงการบริหารเพื่อให้เกิดประสิทธิผลขององค์กรเป็นสำคัญ ศูนย์การศึกษาพิเศษจึงถือเป็นอีกหนึ่งช่องทางในการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาสำหรับคนพิการ โดยมีศูนย์กระจายอยู่ในทุกจังหวัดทั่วประเทศ ในการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพและได้มาตรฐาน สอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคม มีความสำคัญยิ่งในการพัฒนาคนซึ่งเป็นทรัพยากรที่สำคัญที่สุดของประเทศ เป้าหมายการปฏิรูปการศึกษา จึงมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และภารกิจการดำเนินงานของการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษได้ขยายตัว

และมีบทบาทหน้าที่เพิ่มมากขึ้น จนได้มีการตั้งศูนย์การศึกษาพิเศษ เพื่อจัดการศึกษาสำหรับเด็กพิการทั่วไปที่พลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาให้ได้รับการศึกษาตลอดชีวิต ปัจจุบันมีฐานะเป็นศูนย์การศึกษาพิเศษ สังกัดสำนักการบริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ เป็นงานที่มีขอบข่ายกว้างขวางครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศ มีกิจกรรมที่หลากหลายรูปแบบสำหรับให้บริการแก่เด็กพิการและเด็กที่มีความต้องการพิเศษ โดยเฉพาะเด็กพิการที่มีความยากจน ได้มีโอกาสรับการศึกษาและการพัฒนาตามสภาพความพร้อมได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีจุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาให้เด็กพิการและเด็กลักษณะที่มีความต้องการพิเศษมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นโดยให้บริการทางการศึกษาในหลากหลายรูปแบบ อย่างไรก็ตามแม้ว่าศูนย์การศึกษาพิเศษจะได้รับความนิยมนในพื้นที่ อันเนื่องมาจากสาเหตุเกี่ยวกับบริบททางสังคม วัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะของพื้นที่ แต่เมื่อพิจารณาด้านคุณภาพ ส่วนใหญ่อยู่ในระดับที่ควรปรับปรุง และยังคง ประสบปัญหาในภาพรวมของด้านต่างๆ สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) สังคมส่วนใหญ่มองการศึกษาพิเศษเป็นทางเลือกสุดท้าย ไม่นิยมเรียน เพราะไม่มีความไว้วางใจในการฝากเด็กมาเรียน 2) สังคมมองผลผลิตของการศึกษาพิเศษยังไม่มีคุณภาพ 3) กลุ่มเป้าหมายของศูนย์การศึกษาพิเศษเป็นผู้ด้อยฐานะทางเศรษฐกิจ และย้ายถิ่นสูง ไม่สามารถเข้ารับบริการ ร่วมกิจกรรมได้ต่อเนื่อง 4) ความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของหน่วยงาน/ผู้จัดบริการ ส่งผลให้กลุ่มเป้าหมายเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ไม่เท่ากัน 5) กระแสโลกาภิวัตน์และวัตถุนิยม ทำให้ข้อมูลไหลบ่าเข้าถึงประชาชนได้เร็วและหลากหลาย ทำให้ศีลธรรมเสื่อม การจัดการเรียนรู้ให้เป็นคนดีทำได้ยากขึ้น 6) การบริหารจัดการในระดับสำนักที่ไม่เป็นนิติบุคคลตามโครงสร้างปฏิรูประบบราชการ 2546 ทำให้ฐานะของหน่วยงานเป็นเพียงสำนักขนาดใหญ่ตัดสินใจนิติกรรมไม่ได้ ไม่มีอธิบดี/เลขาธิการและรองเลขาธิการช่วยจัดการ 7) ขาดกฎหมายรองรับการบริหาร ทำให้ขาดความชัดเจนในการกิจขอบข่ายหน้าที่และอำนาจบังคับ 8) ยังติดยึดแนวคิดจัดการศึกษาเอง ทำให้ไม่ประสานส่งเสริมหน่วยอื่นเข้ามาร่วมทำ ขาดแนวคิดจัดการในรูปแบบเครือข่าย 9) ประเด็นต้องถ่ายโอนภารกิจไปให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังร้อนแรง ขาดความชัดเจน 10) บุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษยังขาดทักษะและประสบการณ์ในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องการพัฒนากำลังคน โดยเฉพาะด้านอุตสาหกรรม วิทยาศาสตร์ใหม่ของการศึกษายุคเทคโนโลยีใหม่ 11) ยังขาดการขับเคลื่อนอย่างใช้ยุทธศาสตร์และมีพลัง ให้การศึกษาพิเศษเป็นวาระแห่งชาติ และ 12) ผู้บริหารและทีมงานต้องการการพัฒนาทักษะการบริหารและบริการยุคใหม่อย่างเป็นระบบต่อเนื่องและเป็นมืออาชีพ (ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 12, 2557)

ศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก สังกัดสำนักบริหารการศึกษาพิเศษ มีทั้งหมด 8 ศูนย์ มีครู 217 คน มีนักเรียน 400 คน มีการประกันคุณภาพการศึกษา โดยดำเนินการ ผสมผสานอยู่ในกระบวนการบริหารและการจัดการเรียนการสอนตามปกติของสถานศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา การประเมินคุณภาพทางการศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับดี แต่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง เพราะนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษมีสติปัญญาไม่เท่ากับนักเรียนปกติ ดังนั้นศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกจำเป็นต้องพัฒนาปัจจัยด้านการบริหารและด้านทรัพยากรการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพ โดยอาศัยปัจจัยการบริหารหลายๆ ประการ ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์การ การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสาร แรงจูงใจ ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และหลักสูตรการเรียนการสอน

จากสภาพและปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก ว่ามีปัจจัยการบริหารใดบ้างที่ส่งผลต่อการดำเนินงานให้มีประสิทธิผล ซึ่งผลการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนการกำหนดนโยบายพัฒนาคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการกำหนดยุทธศาสตร์และกลยุทธ์ที่จะนำไปสู่การดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก ให้เกิดประสิทธิผลมากยิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก
4. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก
5. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก จากปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน

สมมุติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยด้านการบริหารและด้านทรัพยากรการเรียนการสอน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก
2. ปัจจัยด้านการบริหารและด้านทรัพยากรการเรียนการสอนส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก
3. ปัจจัยด้านการบริหารและด้านทรัพยากรการเรียนการสอน สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกได้

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา (1) ตัวแปรเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก มี 2 ปัจจัย ได้แก่ (1.1) **ปัจจัยด้านการบริหาร** ประกอบด้วย 1) ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ใช้ทฤษฎีของ Bass & Avolio (1990) มี 4 ด้าน ได้แก่ ความมีบารมี การกระตือรือร้นใช้ปัญญา การคล้อยตามมุ่งความสัมพันธ์เป็นรายบุคคล 2) โครงสร้างองค์การ ได้ใช้แนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2555) 3) การทำงานเป็นทีม ใช้ทฤษฎีของ Woodcock (1989) มี 11 ด้าน ได้แก่ บทบาทที่สมดุล วัตถุประสงค์ที่ชัดเจนและเป้าหมายที่เห็นพ้องต้องกัน ความเปิดเผยต่อกันและการเผชิญหน้า สนับสนุนและไว้วางใจต่อกัน ความร่วมมือและการใช้ความขัดแย้งในการสร้างสรรค์การปฏิบัติงานที่ชัดเจน ภาวะผู้นำที่เหมาะสม การทบทวน

การทำงานสม่ำเสมอ การพัฒนาตนเอง ความสัมพันธ์ระหว่างกลุ่ม การสื่อสารที่ดี 4) การมีส่วนร่วมใช้ทฤษฎีของ Cohen & Uphoff (1977) มี 4 ด้าน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ 5) การติดต่อสื่อสาร ใช้แนวคิดของ Lasswell (1971,p.18) มี 2 ด้าน ได้แก่ การใช้สื่อหลายทาง การใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย และ 6) แรงจูงใจ ใช้ทฤษฎีของ Herzberg (1959) แรงจูงใจปัจจัยจูงใจ มี 5 ด้าน ได้แก่ ด้านความมั่นคงก้าวหน้า ด้านสภาพการทำงาน ด้านลักษณะงานที่ปฏิบัติ ด้านการยอมรับนับถือ ด้านความรับผิดชอบ และ (1.2) ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน ประกอบด้วย 1) ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน ใช้แนวคิดของ ธนิส ภูศิริ (2546) มี 2 ด้าน ได้แก่ วัสดุและเครื่องมือในการเรียนการสอน อาคารสถานที่และแหล่งเรียนรู้ 2) เทคโนโลยีใช้แนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2555) ที่กำหนดการจัดการเรียนการสอนให้มี สื่อ สิ่งอำนวยความสะดวกและบริการอื่นใดทางการศึกษา 3) หลักสูตรการเรียนการสอน ใช้แนวคิดของสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2557) มี 2 ด้าน ได้แก่ หลักสูตรแกนกลาง หลักสูตรสถานศึกษา (2) ตัวแปรเกี่ยวกับประสิทธิผลโดยศึกษาตามแนวคิดของ Mott (1972) ประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน ความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษในเขตภาคตะวันออก ทั้งหมด 8 ศูนย์การศึกษาพิเศษ จำนวน 200 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูของศูนย์การศึกษาพิเศษในเขตภาคตะวันออก กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ Krejcie & Morgan (1970;p.607-610) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 132 คน โดยการสุ่มแบบแบ่งชั้น

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยโครงสร้างของแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังต่อไปนี้

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการบริหารและปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก ปัจจัยด้านการบริหาร ประกอบด้วย 6 ด้าน ได้แก่ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง โครงสร้างองค์การ การทำงานเป็นทีม การมีส่วนร่วม การติดต่อสื่อสาร และ การจูงใจ แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 78 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.71 ถึง 0.83 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.83 ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน เทคโนโลยี และหลักสูตรการเรียนการสอน แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.71 ถึง 0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.81

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก ประกอบด้วย ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาโรงเรียน และความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน แบบมาตราส่วนประมาณค่า จำนวน 15 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกรายข้อระหว่าง 0.70 ถึง 0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.82

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือฝ่ายบัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อส่งถึงผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ จังหวัดต่างๆ ในภาคตะวันออก เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ขอความร่วมมือจากผู้บริหารแจกแบบสอบถามแก่ผู้บริหาร และครูผู้สอนในศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก จำนวน 132 ชุด และรวบรวมแบบสอบถาม หลังจากนั้น 15 วัน ผู้วิจัยไปรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง จำนวน 132 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100 ของแบบสอบถามทั้งหมด
3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืน ผู้วิจัยดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ดังนี้

1. หาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน และประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งใช้เกณฑ์สัมบูรณ์ในการแปลความหมาย
2. หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์โดยการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน และประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ซึ่งเกณฑ์การแปลผลความสัมพันธ์ โดยใช้สถิติค่าสหสัมพันธ์ของเพียร์สัน
3. ปัจจัยด้านการบริหาร ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย (Multiple regression analysis)
4. สร้างสมการพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน (Stepwise multiple regression analysis)

สรุปผลการวิจัย

1. ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา และความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ยกเว้น ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

ข้อ	ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ	n = 132			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง	3.28	0.42	ปานกลาง	4
2	ความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก	3.51	0.51	มาก	1
3	ความสามารถในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาสถานศึกษา	3.41	0.43	ปานกลาง	2
4	ความสามารถในการแก้ปัญหาในสถานศึกษา	3.35	0.44	ปานกลาง	3
รวม		3.37	0.28	ปานกลาง	

2. ปัจจัยการบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก ได้แก่ การมีส่วนร่วม ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง และโครงสร้างองค์กร ส่วนอันดับสุดท้าย ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของปัจจัยด้านการบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้าน

ข้อ	ปัจจัยด้านการบริหาร	n = 132			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง	3.39	0.33	ปานกลาง	2
2	โครงสร้างองค์กร	3.34	0.41	ปานกลาง	3
3	การทำงานเป็นทีม	3.32	0.29	ปานกลาง	4
4	การมีส่วนร่วม	3.41	0.36	ปานกลาง	1
5	การติดต่อสื่อสาร	2.90	0.39	ปานกลาง	6
6	แรงจูงใจปัจจัยจูงใจ	3.21	0.39	ปานกลาง	5
รวม		3.26	0.19	ปานกลาง	

3. ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวม อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ หลักสูตรการเรียนการสอน และเทคโนโลยี ยกเว้น ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน อยู่ในระดับมาก ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 คะแนนเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ของปัจจัยด้านทรัพยากร
การเรียนการสอนของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวม

ข้อ	ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน	n = 132			
		$\bar{X}$	SD	ระดับ	อันดับ
1	ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน	3.60	0.47	มาก	1
2	เทคโนโลยี	3.28	0.55	ปานกลาง	3
3	หลักสูตรการเรียนการสอน	3.39	0.48	ปานกลาง	2
รวม		3.42	0.35	ปานกลาง	

4. ปัจจัยด้านการบริหาร การทำงานเป็นทีม (X_3) และการมีส่วนร่วม (X_4) มีความสัมพันธ์ทางบวก โดยการทำงานเป็นทีม (X_3) และการมีส่วนร่วม (X_4) มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง .175 และ .920 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 มีความสัมพันธ์กับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก ระดับสูง โดยใช้สถิติค่าสัมพันธ์ของเพียร์สัน ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการบริหาร
และประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

ปัจจัยด้านการบริหาร		ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษา (Y)	
		r	p
1	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (X_1)	.061	.487
2	โครงสร้างองค์กร (X_2)	-.060	.497
3	การทำงานเป็นทีม (X_3)	.175*	.044
4	การมีส่วนร่วม (X_4)	.920*	.000
5	การติดต่อสื่อสาร (X_5)	.119	.173
6	แรงจูงใจปัจจัยจูงใจ (X_6)	-.041	.645

*p < .05

5. ปัจจัยด้านการบริหาร การทำงานเป็นทีม (X_3)การมีส่วนร่วม (X_4)ของศูนย์การศึกษาพิเศษส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก (Y) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ การมีส่วนร่วม (X_4)การทำงานเป็นทีม (X_3) ตามลำดับ ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

ลำดับที่	ปัจจัย	<i>R</i>	<i>R</i> ²
1	ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง (<i>X</i> ₁)	.761	.804
2	โครงสร้างองค์กร (<i>X</i> ₂)	.560	.624
3	การทำงานเป็นทีม (<i>X</i> ₃)	.775*	.531
4	การมีส่วนร่วม (<i>X</i> ₄)	.920*	.846
5	การติดต่อสื่อสาร (<i>X</i> ₅)	.912	.410
6	แรงจูงใจปัจจัยจูงใจ (<i>X</i> ₆)	.410	.400
7	ทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอน (<i>X</i> ₇)	.640	.504
8	เทคโนโลยี (<i>X</i> ₈)	.631	.579
9	หลักสูตรการเรียนการสอน (<i>X</i> ₉)	.780	.800

**p* < .05

6. ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (*X*₄) ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม (*X*₃)สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก(*Y*) มีค่าอำนาจพยากรณ์คิดเป็นร้อยละ 84.6โดยสามารถเขียนเป็นสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ ได้ดังนี้ $\hat{Y} = .012 + 0.213(X_3) + 0.743(X_4)$ และในรูปสมการคะแนนมาตรฐาน $\hat{Z} = 0.217(X_3) + 0.944(X_4)$ ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ค่าสถิติของตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดจาก 2 ปัจจัย ที่ใช้พยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

ตัวแปรพยากรณ์	<i>b</i>	<i>S.E.b</i>	β	<i>t</i>	<i>p</i>
ปัจจัยด้านการทำงานเป็นทีม (<i>X</i> ₃)	0.213	0.142	0.217	7.622*	.000
ปัจจัยด้านการมีส่วนร่วม (<i>X</i> ₄)	0.743	0.028	0.944	32.407*	.000
ค่าคงที่ (<i>a</i>)	0.012	0.142		0.086*	.031

R = .920, *R*² = .846, *S.E.est* = .09322

**p* < .05

อภิปรายผล

1. ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะ การจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ มีการปรับเปลี่ยนและพัฒนาปรับปรุงหลักสูตรยังไม่ทันสมัย คุณลักษณะที่พึงประสงค์ยังไม่สมบูรณ์ เอกสารประกอบหลักสูตรยังไม่ครอบคลุม ซึ่งหลักสูตรเป็นสิ่งสำคัญที่จำเป็นไปสู่การจัดการเรียนการสอนที่มีคุณภาพ มีมาตรฐานและมีประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของ พนิดา พุ่มขำ (2551) พบว่า ประสิทธิภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของ

ศูนย์บริการการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาของโรงเรียนในภาคใต้ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง

2. ปัจจัยด้านการบริหารของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะมีการจัดให้บุคลากรไปปฏิบัติหน้าที่ตามศูนย์การศึกษาพิเศษ สาขาต่างๆ ทำบุคลากรมีน้อยไม่เพียงพอต่อการบริหารจัดการ และการติดต่อสื่อสารและประสานงานเป็นไปอย่างล่าช้า ขาดการร่วมมือกันวางแผนดำเนินการด้านส่งเสริมและการจัดบริการทางการศึกษา ซึ่งการวางแผนมีความสำคัญต่อการบริหารงานทุกประเภท ถ้าขาดการวางแผนหากกิจกรรมทุกประเภทจะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง สอดคล้องกับงานวิจัยของ บุญถม ชัยญวน และประจักษ์ บัวพันธ์ (2553) ได้ศึกษาปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น พบว่า ปัจจัยการบริหารภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง

3. ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน ของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดซื้อการเรียนการสอนยังไม่เพียงพอต่อความต้องการของกลุ่มเป้าหมายอย่างแท้จริง ดังที่ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ (2557) ได้กำหนดในเครื่องมือติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ ให้มีการส่งเสริมและสนับสนุนนโยบายให้ครูจัดซื้อ อุปกรณ์การเรียนการสอนให้เพียงพอและอยู่ในสภาพที่ใช้งานได้ดี ด้านอาคารสถานที่ในการจัดการเรียนการสอนต้องมีความพร้อม และเอื้อต่อการเรียนการสอนสำหรับนักเรียนพิการ นอกจากนี้ยังสนับสนุนนโยบายให้ศึกษาปัญหาโดยการทบทวนในชั้นเรียน เพื่อนำมากำหนดเนื้อหาของหลักสูตร โดยเจาะจงด้านเนื้อหา และวิธีการจัดประสบการณ์เรียนรู้และเลือกวิธีการจัดการเรียนการสอนที่จะสร้างประสบการณ์เกี่ยวกับเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติยา สีหา (2554) ศึกษาหลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า หลักประสิทธิผลโรงเรียนใช้หลักประสิทธิผลในการบริหารทรัพยากรการศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

4. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ปัจจัยด้านการบริหาร การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมกับประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกเฉียงเหนือ มีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารให้บุคลากรได้รับสวัสดิการในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานอย่างเหมาะสม และบุคลากรแสดงความคิดเห็นร่วมวางแผนร่วมกันในการปฏิบัติงานอย่างเต็มที่ ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูในศูนย์การศึกษาพิเศษมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จึงทำให้ผลการปฏิบัติงาน และผลการดำเนินงานอยู่ในระดับดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชาอุณี เหมือนโพธิ์ทอง (2554) วิจัยเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาลกลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 กับการทำงานเป็นทีมของพนักงานครูในสถานศึกษา สังกัด

เทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์กันในทางบวก

5. ปัจจัยด้านการบริหาร ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการมีส่วนร่วม ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกโดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารส่งเสริมให้สมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ มีการพัฒนาศักยภาพและความสามารถของทีมงาน สร้างความเชื่อถือในคณะทีมงาน เสริมสร้างความกระตือรือร้นในการทำงาน สร้างบรรยากาศความไว้วางใจซึ่งกันและกัน มอบหมายและมอบอำนาจในการทำงาน และมีการทบทวนผลการดำเนินงานเป็นประจำ ซึ่งผลที่ได้รับจะบรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิรุทธ แสงศิริวัฒน์ (2550) ศึกษาวิจัยการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด โดยรวมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

6. จากผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมและการทำงานเป็นทีมร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก ได้ร้อยละ 84.6 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ มีการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมของบุคลากรหลายๆ ฝ่าย มีการรวมตัวกันของคนหลายคนเพื่อร่วมกันทำงานให้ประสบความสำเร็จ มีเป้าหมายการทำงานที่เหมือนกัน มีความเข้าใจในจุดประสงค์ของงานตรงกัน ทุกคนมีส่วนร่วมในการทำงาน ให้ความร่วมมือและร่วมแสดงความคิดเห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ ปิตุโส (2556) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเลย เขต 1 พบว่า ตัวแปรพยากรณ์ที่ศึกษาส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเลย เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 คือประสิทธิภาพการสอนของครู การทำงานเป็นทีม ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนสามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ประถมศึกษาเลย เขต 1 ได้โดยมีประสิทธิภาพในการทำร้อยละ 72.80

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ประสิทธิผลของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง ผู้บริหารควรส่งเสริมให้มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่เหมาะสมกับศักยภาพของผู้เรียน และกำหนดมาตรฐานการศึกษาระดับสถานศึกษาที่ครอบคลุมกระบวนการเรียนรู้

1.2 ปัจจัยด้านการบริหาร ในด้านแรงจูงใจ ผู้บริหารควรสร้างจุดมุ่งหมายในการทำงานให้ผู้ได้บังคับบัญชารู้สึกว่าจะงานที่ทำอยู่มีความมั่นคง จัดระบบงานที่ดี และสิ่งแวดล้อมที่ดีในสถานที่ทำงาน จัดเตรียม

ความพร้อมในเครื่องมืออุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน สร้างจิตสำนึกให้รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา มอบหมายให้ปฏิบัติงานที่มีปริมาณงานเหมาะสมกับความรับผิดชอบ

1.3 ปัจจัยด้านทรัพยากรการเรียนการสอน ในด้านเทคโนโลยีผู้บริหารจัดให้มีการพัฒนาบุคลากรเพื่อให้มีความพร้อมในการใช้เทคโนโลยีต่างๆ ที่นำเข้ามาใช้ ในงาน ทำการศึกษาเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้ จัดให้มีเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับงานที่จะนำมาใช้และเหมาะสมกับผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาค้นคว้า ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าครั้งต่อไปดังนี้

2.1 ควรวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสามารถในการผลิตนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

2.2 ควรวิจัยรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออกโดยการวิจัยเชิงปฏิบัติการ

2.3 ควรวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อความมั่นคงก้าวหน้าของครูศูนย์การศึกษาพิเศษ ภาคตะวันออก โดยการวิจัยเชิงคุณภาพ

2.4 ควรวิจัยปัญหาและแนวทางพัฒนาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศของศูนย์การศึกษาพิเศษภาคตะวันออก

บรรณานุกรม

- กฤติยา สีหา. (2554). *หลักการบริหารทรัพยากรการศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ 'ไม่ได้ตีพิมพ์').จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร.
- ชาญณี เหมือนโพธิ์ทอง. (2554). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการทำงานเป็นทีมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดเทศบาล กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 1*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์'ไม่ได้ตีพิมพ์'). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.
- พนิดา พุ่มขำ. (2551). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการศึกษานอกโรงเรียน ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ของศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียน สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน ในภาคใต้*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต 'ไม่ได้ตีพิมพ์'). มหาวิทยาลัยทักษิณ, สงขลา.
- ธนิต ภูศิริ. (2546). บทบาทของผู้บริหารด้านเทคโนโลยี ใน *เอกสารประมวลสาระชุดวิชา การจัดการสถานศึกษา หน่วยที่ 13*. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- บุญถม ชัยญวน และประจักษ์ บัวผัน. (2553). *ปัจจัยการบริหารและกระบวนการบริหารที่มีผลต่อสมรรถนะหลักของนักวิชาการสาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดขอนแก่น*.วารสารวิจัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16(7), 855-863.
- วีรยุทธ แสงศิริวัฒน์. (2550). *การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของศูนย์ การศึกษานอกโรงเรียนจังหวัด*. (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิตศึกษาศาสตร์ 'ไม่ได้ตีพิมพ์'). มหาวิทยาลัยศิลปากร, นครปฐม.

- สมใจ ปิตุโส.(2556). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา
 เลย เขต 1. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย, เลย.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). *คู่มือการปฏิบัติงานของศูนย์การศึกษาพิเศษ*. กรุงเทพมหานคร:สำนัก
 บริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2557). *รายงานผลการติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ
 และผู้ด้อยโอกาสของสถานศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- Avolio, B.J., Waldman, D.A., & Yammarino, F.J.(1991). Leading in 1990s : The four I's of transformational
 leadership. *Journal of European Industrial Training*, 15(2), 9-16.
- Cohen, J.M. & Uphoff , N.T. (1977). *Rural development participation : Concept and measures of project design
 implementation an evaluation*. New York : Cornell University.
- Lasswell,H.D.(1971). *Politics : Who Get What,When and How*.Cleveland:The World Publishing.
- Herzberg, F., Mausner B., and Snyderman, B. (1959). *The Motivation to work*. New York: John Wiley and Sons,
 Inc.
- Hoy,W.K., & Miskel,C.G.(1991). *Educational administration theory research and practice (4th ed.)*. New York :
 McGraw-Hill.
- Krejcie,R.V.,&Morgan,D.W.(1970). Determinning size for research activities. *Education and Psychological
 Measurement*,30(3), 607-610.
- Mott, P.E. (1972). *The characteristic of efficient organization*. New York : Harper and Raw.